

BRANIMIR ŽUPANČIĆ, župnik
78ool Banja Luka, Martićeva 10

Na usmenu molbu pošt. fra STANKA BUZUK, župnika i gvardijana u Petrićevcu, dajem izjavu o svom susretu u logoru St. Gradiška sa fra TOMISLAVOM FILIPOVIĆ, a kao zapovjednik logora St. Gradiška nazivao se MIROSLAV MAJSTOROVIĆ.

Odmah napominjem, da se ne sjećam točno ni dana, mjeseca pa ni godine. Nema pri ruci ništa, što bi me moglo potsjetiti na to vrijeme, ali mogu iznijeti činjenice, kojih se dobro sjećam:

Od 1939 početkom rujna bio sam kao župnik u Bos. Gradiški. Tu sam boravio do 8. V 1945., kada sam po organima OZNE uhapšen i odveden u zatvor u Bos. Gradiški i poslije u Banjoj Luci. Logor u St. Gradiški osnovale su ustaše u bivšoj kaznionici. Pristup u logor i intervencije za logoraše bile su zabranjene, ali se ipak koješta čulo, šta se događa u logoru. U par navrata ja sam o tome informirao svoga biskupa Fra Jozu Garića i nadbiskupa Dr Alojzija Stepinca u Zagrebu, da oni interveniraju kod nadležnih.

Jednog dana došli su ustaše iz logora k meni u Bos. Gradišku, da obavim sprovod jednog ustaškog poručnika koji je umro od sušice. U prvi mah sam pomislio, da me žele na taj način dopremiti u logor, jer su, možda, čuli, da sam iz vjestio, šta se radi u logoru. Pitao sam, hoću li ponijeti sa sobom sve potrebno za sprovod, na što su mi potvrdno odgovorili. Napominjem i to, da u to vrijeme nije bilo duhovnika u logoru, nego je vršio dužnost župnik iz Stare Gradiške preč. Maretić. Pošto je u to vrijeme bio u bolnici u Novoj Gradiški, ja sam ga zamjenjivao kao susjed. Radi toga su meni došli. Odvezli su me u logor i rekli da pričekam, dok ne dođe zapovjednik logora. Ja sam gledao neću li vidjeti nešto, što potsjeća na sprovod i, kad sam ugledao nekoliko vijenaca, onda mi je laknulo, jer je stvarno bio sprovod. Dok sam stajao i čekao, ugledao sam fra Tomislava Filipovića u ustaškoj uniformi i pošao prema njemu i rekao: "Što su mene zvali, kad si Ti ovdje?", misleći da je on novi duhovnik. On mi je dao znak da šutim i rekao: "Ovdje ne znaju tko sam i ja se sada zovem Miroslav Majstorović. Razgovarati ćemo iza sprovoda".

Mi smo u Bos. Gradiški čuli, da je došao novi zapovjednik Majstorović, ali nitko nije znao, da je to u stvari bivši franjevac Filipović.

Ne mogu reći, kad je to bilo, ali svakako brzo nakon što je došao u St. Gradišku za zapovjednika logora. Možda u proljeće 1943 / ili jesen 1942/. Moglo bi se ustanoviti iz Matice umrlih u St. Gradiški, kad je taj poručnik umro i pokopan, ako je sačuvano. Rekli su mi, da je od Mostara rodom.

Nakon sprovoda odveo me Miroslav Filipović / to mu je kršteno ime, a Tomislav redovničko / u svoju sobu. Napominjem, da sam ja njega poznavao još kao đaka i jednom sam prenoćio kod njegovih roditelja u Jajcu, kad sam se vraćao iz Travnika.

Mogu reći da je vrlo iskreno sa mnom razgovarao. Osim stvari savjesti koje ne mogu iznijeti, postavio sam mu otvoreno pitanje, da li je istina što se o njemu priča u vezi sa pokoljem u Drakuliću. Da li je i on sudjelovao u pokolju. Bili smo nas dvojica sami u sobi i nije bilo razloga da mi ne rekne istinu. Ovo su njegove riječi: "Branko, kunem ti se da nisam tamo sudjelovao u klanju. Bio sam pozvan kao duhovnik ustaša da ih pratim, jer je netko javio, da u Drakuliću skupljaju oružje za napad na katolička sela. Radi toga, što sam tu bio, mene su otpustili iz reda i Nijemci tražili da mi se sudi..."

Nadalje je spomenuo, kako je bio na saslušanju kod UNS-a u Zagrebu i da su ga poslije sklonuli u Jasenovac, jer Nijemci nisu imali pristup u logor. Izričito mi je spomenuo, da je prvi put zaklo u Jasenovcu i ispričao, kako je to bilo. Navodno su neki logoraši pokušali bježati, ubili su čuvare, nastao je metež i klanje. Tu je i on sudjelovao i uzeo nož i htio mi pokazati kako je zaklao. Priznajem, da sam premro i jedva čekao da živ izidem iz logora..

U toku razgovora sjetio se, da ima neizgovorenih misa i dao mi je nešto novaca, da se rekne stanovit broj misa.

Nakon par mjeseci opet smo se susreli, ali izvan logora, kada sam na molbu jednog svog župljana iz Mačkovca intervenirao za njegove konje, koje su ustaše odvele sa paše. Ošamario je preda mnom toga župljanina, što je rekao, da su ustaše oteli njegove konje, ali je ipak dao konje, jer se njegov opis konja slagao sa onima što su ustaše odveli.

Toliko bih imao reći po sjećanju. Ako sam negdje spomenuo proljeće 1942 g., to ne odgovara, jer sam ja bio od travnja do srpnja 1942 na studijama u Rimu.

Banja Luka, 10. listopada 1981.

Branimir Župančić
/ Branimir Župančić/
župnik

Sprovod, o kojemu je gore govor, bio je Ivana Solde, ustaškog poručnika, koji je umro u logoru St. Gradiška i pokopan 6. studenog 1942. godine. / Matica umrlih u St. Gradišci, strana 5, broj 43. /

Dr. Stanko Bršan